

שלום לך הנבחן !

קרא בעיון את ההוראות בדף זה ונהג בדיוק לפיהן. אי מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות שונות ואף להביא לידי פסילת בחינתך. הבחינה נועדה לבדוק את הישגיך האישיים, ולכן עבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ע"י קבלת חומר כתוב או בשיחות בע"פ, ואין לעזור לנבחנים אחרים גם אם פנו אליך. אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות מכשירי קשר למיניהם וכו' – פרט ל"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. אם ברשותך חומר עזר שאינו מותר בשימוש, מסור אותו לידי המשגיח לפני תחילת הבחינה. לאחר שסיימת את כתיבת הבחינה, מסור את המחברת לידי המשגיח ועזוב בשקט את חדר הבחינה.

אנא הקפד על טוהר הבחינות!

הוראות לנבחן אקסטרני

1. ודא כי במדבקה שקיבלת מודפסים פרטיך האישיים ופרטי השאלון שתיבחן בו, והדבק אותה על כריכת המחברת, במקום המיועד לכך.
2. אם לא קיבלת מדבקה, מלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.

הוראות לנבחן אינטרני

1. ודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים פרטיך האישיים, ובמדבקות השאלון שקיבלת מודפסים פרטי השאלון שתיבחן בו.
2. הדבק על כריכת המחברת, במקום המיועד לכך מדבקת נבחן (ללא שם) ומדבקת שאלון.
3. אם לא קיבלת מדבקות, מלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.

הוראות לנבחנים

1. אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו), היות וחלק זה לא ייסרק.
2. עמודים ששימשו כדפי טיוטה, יש לציון בראש העמוד את המילה טיוטה.
3. אין להשתמש בטיפקס במחברת הבחינה. אם ברצונך למחוק – העבר קו או (X) על הכתוב.
4. במחברת הבחינה יש לכתוב בעט בלבד.
5. אין לכתוב שם בתוך המחברת, משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.
6. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, על מנת למנוע עיכובים בזיהוי הנבחן וברישום הציונים.

ב ה צ ל ח ה !

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

הערכה שלישית

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

הערכה שניה

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

הערכה ראשונה

<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td>12</td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td>17</td></tr><tr><td colspan="10">סמל שאלון</td></tr><tr><td colspan="10">رقم النموذج</td></tr><tr><td colspan="10">שם השאלון ויחידות לימוד</td></tr><tr><td colspan="10">اسم النموذج والوحدات التعليمية</td></tr><tr><td colspan="10">הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון</td></tr><tr><td colspan="10">الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان</td></tr></table>											12									17	סמל שאלון										رقم النموذج										שם השאלון ויחידות לימוד										اسم النموذج والوحدات التعليمية										הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון										الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان										<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td>18</td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td>21</td></tr><tr><td colspan="10">מועד</td></tr><tr><td colspan="10">موعد</td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td>23</td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td>31</td></tr><tr><td colspan="10">מס' תעודת זהות</td></tr><tr><td colspan="10">رقم الهوية</td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td>32</td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td>37</td></tr><tr><td colspan="10">סמל ב"ס</td></tr><tr><td colspan="10">رقم المدرسة</td></tr><tr><td colspan="10">הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)</td></tr><tr><td colspan="10">الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)</td></tr></table>											18									21	מועד										موعد																				23									31	מס' תעודת זהות										رقم الهوية																				32									37	סמל ב"ס										رقم المدرسة										הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)										الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)										מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن داخلي אינטרני
12									17																																																																																																																																																																																																																					
סמל שאלון																																																																																																																																																																																																																														
رقم النموذج																																																																																																																																																																																																																														
שם השאלון ויחידות לימוד																																																																																																																																																																																																																														
اسم النموذج والوحدات التعليمية																																																																																																																																																																																																																														
הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון																																																																																																																																																																																																																														
الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان																																																																																																																																																																																																																														
18									21																																																																																																																																																																																																																					
מועד																																																																																																																																																																																																																														
موعد																																																																																																																																																																																																																														
23									31																																																																																																																																																																																																																					
מס' תעודת זהות																																																																																																																																																																																																																														
رقم الهوية																																																																																																																																																																																																																														
32									37																																																																																																																																																																																																																					
סמל ב"ס																																																																																																																																																																																																																														
رقم المدرسة																																																																																																																																																																																																																														
הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)																																																																																																																																																																																																																														
الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)																																																																																																																																																																																																																														
<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td>12</td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td>17</td></tr><tr><td colspan="10">סמל שאלון</td></tr><tr><td colspan="10">رقم النموذج</td></tr><tr><td colspan="10">שם השאלון ויחידות לימוד</td></tr><tr><td colspan="10">اسم النموذج والوحدات التعليمية</td></tr><tr><td colspan="10">הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון</td></tr><tr><td colspan="10">الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان</td></tr></table>											12									17	סמל שאלון										رقم النموذج										שם השאלון ויחידות לימוד										اسم النموذج والوحدات التعليمية										הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון										الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان										<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td>18</td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td>21</td></tr><tr><td colspan="10">מועד</td></tr><tr><td colspan="10">موعد</td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td>23</td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td>31</td></tr><tr><td colspan="10">מס' תעודת זהות</td></tr><tr><td colspan="10">رقم الهوية</td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td>32</td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td>37</td></tr><tr><td colspan="10">סמל מרכז</td></tr><tr><td colspan="10">رقم مركز الامتحان</td></tr><tr><td colspan="10">הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)</td></tr><tr><td colspan="10">الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)</td></tr></table>											18									21	מועד										موعد																				23									31	מס' תעודת זהות										رقم الهوية																				32									37	סמל מרכז										رقم مركز الامتحان										הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)										الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)										מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن خارجي אקסטרני
12									17																																																																																																																																																																																																																					
סמל שאלון																																																																																																																																																																																																																														
رقم النموذج																																																																																																																																																																																																																														
שם השאלון ויחידות לימוד																																																																																																																																																																																																																														
اسم النموذج والوحدات التعليمية																																																																																																																																																																																																																														
הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון																																																																																																																																																																																																																														
الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان																																																																																																																																																																																																																														
18									21																																																																																																																																																																																																																					
מועד																																																																																																																																																																																																																														
موعد																																																																																																																																																																																																																														
23									31																																																																																																																																																																																																																					
מס' תעודת זהות																																																																																																																																																																																																																														
رقم الهوية																																																																																																																																																																																																																														
32									37																																																																																																																																																																																																																					
סמל מרכז																																																																																																																																																																																																																														
رقم مركز الامتحان																																																																																																																																																																																																																														
הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)																																																																																																																																																																																																																														
الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)																																																																																																																																																																																																																														

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربوية

دفتر امتحان

تحية للممتحن!

اقرأ بتمعن التعليمات في هذه الصفحة واعمل وفقاً لها بالضبط. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء امتحانك. أعد الامتحان لفحص تحصيلاتك الشخصية، لذلك اعمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير بواسطة الحصول على مواد مكتوبة أو الحديث، كما لا يُسمح مساعدة ممتحنين آخرين، حتى لو توجهوا إليك.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم، أجهزة اتصال بأنواعها وما شابه - إلى غرفة الامتحان ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من الوزارة. إذا كانت لديك مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها، سلمها للمراقب قبل بدء الامتحان. بعد أن تنتهي من كتابة الامتحان، سلم الدفتر للمراقب، وغادر غرفة الامتحان بهدوء.

نرجو التقيد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للممتحن الداخلي

تعليمات للممتحن الخارجي

1. تأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها، وبأن تفاصيل نموذج الامتحان الذي تُمْتَحَن به مطبوعة على ملصقات نموذج الامتحان التي حصلت عليها.
2. ألصق على غلاف الدفتر، في المكان المخصص لذلك، ملصقة ممتحن (بدون اسم) وملصقة نموذج امتحان.
3. إذا لم تحصل على ملصقات، اكتب بخط يد التفاصيل في المكان المخصص لملصقة الممتحن.
1. تأكد بأن تفاصيلك الشخصية وتفاصيل نموذج الامتحان الذي تُمْتَحَن به مطبوعة على الملصقة التي حصلت عليها، وألصقها على غلاف الدفتر، في المكان المخصص لذلك.
2. إذا لم تحصل على ملصقة، اكتب بخط يد التفاصيل في المكان المخصص لملصقة الممتحن.

تعليمات للممتحنين

1. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
2. اكتب كلمة "مسودة" في رأس كل صفحة تستعملها مسودة.
3. لا يُسمح استعمال التبيكس (спрей) في دفتر الامتحان. إذا أردت المحو - مرر خطاً أو ضع (X) على المكتوب.
4. يجب الكتابة في دفتر الامتحان بقلم حبر فقط.
5. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.
6. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الممتحن وفي تسجيل العلامات.

نتمنى لك النجاح!

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון א'

לבתי ספר עצמאיים

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	הבנה והבעה	—	50 נקודות
פרק שני	—	אוצר המילים והמשמעים; שם המספר ומילות היחס	{	26 נקודות
פרק שלישי	—	תחביר ומערכת הצורות	{	24 נקודות
	—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) יש לענות על כל השאלות **בגוף השאלון**, לפי ההוראות.
- (2) לכתוב טיטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (21-22) של השאלון.
- (3) הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

לפניך שני טקסטים. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

טקסט א

תנו לחיות לחצות

(מעובד על פי ישראל הרשקוביץ, תנו לחיות לחצות, המודיע, י"ז במרחשוון תשע"ו)

בדרך לירושלים, בחלק שבין שער הגיא לשורש, מתבצע כעת מיזם (פרויקט) שאפתני. מעל הכביש מוקם גשר אקולוגי, שיחבר בין שתי גדות הכביש. רוחבו של הגשר ההולך ונבנה הוא 70 מטרים – זהו הגשר הגדול ביותר מסוג זה שהוקם עד כה בישראל⁽¹⁾. בזכות הגשר יהיה כביש מספר 1, הסלול בתוך ערוץ צר, לאחד הכבישים ה"ירוקים" ביותר בארץ.

פסקה א

באזור שער הגיא יש עולם חי, תוסס ופעיל. במקום חיים צבאים, שועלים, תנים, דרבנים וזוחלים רבים. לפני כמאה שנה, כאשר סללו את הדרך לירושלים בתוך הגיא, נפגע מרחב המחיה הטבעי של חיות הבר. עם הרחבת הכביש הוחמרה הבעיה, והקשר שבין בעלי החיים בשתי הגדות נותק. האמצעים שבהם, שניסו לחצות את הכביש, שילמו על כך בחייהם. הקטיעה של בתי הגידול⁽²⁾ והניתוק שנוצר בין חיות הבר פגעו ביכולתן לחפש מזון או לחמוק מטורפים. גם צמחי הבר נפגעו, שכן רצף בתי הגידול שלהם נקטע אף הוא באופן שרירותי בעקבות הרחבת הכביש.

פסקה ב

הקמת הגשר האקולוגי נועדה ליצור מחדש רצף של מרחב מחיה משני צדי הכביש אחרי ניתוק של עשרות שנים. התקווה היא שעם הקמת הגשר יוכלו בעלי החיים הרבים שבאזור לעבור עליו בבטחה, בלי חשש מפני דריסה, ולשוב ולהתאחד עם בני מינם.

פסקה ג

את שני צדי הגשר ההולך ונבנה יכסו בכמויות גדולות של אדמה מן המנהרות שנכרו לקו החדש של הרכבת. כיסוי הגשר באדמה ייצור מפלס אחיד שיִקל על בעלי החיים להגיע אל הגשר ולעבור עליו, ויאפשר לשקם גם את הצמחייה המקורית האופיינית למקום, שנהרסה עם סלילת הכביש. רוחבו המיוחד של הגשר והצמחייה שתישתל עליו יחקו את מרחב המחיה הטבעי של בעלי החיים. בכניסות לגשר יוצבו מכשולים שימנעו מכלי רכב לעבור בו, כי במקום שבו עוברים כלי רכב – בעלי חיים אינם חוצים.

פסקה ד

(1) עד כה נבנו גשרים אחדים כאלה בארץ.

(2) בית גידול – מקום החיות; כל תנאי הסביבה במקום מסוים, המשמשים מקור לצורכי הקיום של יצורים.

פסקה ה

כל המעורבים במיזם הגדול הזה מצפים שהתקוות שתלו בו לא יכזיבו, ובעלי החיים ינצלו את הגשר האקולוגי שהוקם למענם בהשקעה של מיליונים. קשה לשער מה תהיה תגובת בעלי החיים – הם צריכים לגלות בעצמם את מרחב המחיה החדש שלהם באמצעות החושים והאינסטינקטים שבהם ה' צִיד אותם, וייתכן שיחלוף זמן רב עד שיעז אחד מהם לעלות על הגשר ולחצות את הכביש לעבר הצד האחר. כך היה בגשר האקולוגי שהוקם מעל כביש מספר 70: הגשר עמד שומם במשך כשנה וחצי עד שעלה עליו הצבי הראשון. יוזמי התכנית אומרים כי רק כאשר יראו שהצבאים ושאר חיות הבר אכן משתמשים בגשר החדש ועוברים עליו מצד לצד, ידעו שהושגה המטרה שלשמה הוא הוקם.

פסקה ו

הגשר העילי אינו המעבר האקולוגי היחיד שיחבר בין שני צדיו של כביש מספר 1. בשלושה מקומות לאורך הכביש נכרו מעברים תחתיים שנועדו למעבר בטוח של בעלי חיים באזור.

פסקה ז

בעבר חשבו שתעלות הניקוז התת־קרקעיות שמתחת לכבישים יוכלו לשמש למעבר של בעלי חיים בין צדי הכביש. אמנם מיני זוחלים שרגילים לחיות במחילות השתמשו במעברים הללו, אך חיות הבר הגדולות לא הסתגלו אליהם והמשיכו לחצות את הכבישים – ולהיפגע. המסקנה הייתה שכדי למנוע את הפגיעה בבעלי החיים יש להקים בעבורם גשרים עיליים.

פסקה ח

סלילת כביש לא רק קוטעת את מרחב המחיה של חיות בר וזוחלים, אלא גם חוסמת את המעבר של חרקים מעופפים כגון דבורים. למשל בדרום מערב נתניה נסלל כביש במקום שנמצא בו הריכוז הגדול ביותר של אירוס הארגמן – צמח נדיר הגדל רק בישראל. מתברר שהכביש שנסלל בתוך השמורה קטע את בית הגידול של האירוס, ואף חסם את דרכן של הדבורים אליו. מעבר הדבורים חשוב לקיום של צמחים ולתפוצתם, שכן בזכות הדבורים מתבצעת פעולת ההאבקה של הפרחים, והצמחים מתרבים. חוקרים משערים שהרעש, זיהום האוויר והצורך לעוף גבוה מעל מכוניות מונעים מן החרקים המעופפים לעבור מצד אחד של הכביש אל צדו האחר. כדי לאפשר את מעבר הדבורים עומדים להקים גם מעל כביש זה גשר אקולוגי. הגשר המתוכנן יכוסה באדמה ותישתל עליו צמחייה מקומית

פסקה ט

לא תכתוב
בזה המכתב

לא לכתוב באזור זה

למשל אירוסים. החוקרים מקווים שהדבורים ישתמשו במעבר העילי שיוקם שם, וכך הן יוכלו להגיע אל שני חלקי שמורת אירוס הארגמן. במשך שנים רבות נסללו כבישים ונבנו מסילות ברזל אשר פגעו בנוף ובטבע. לאחרונה עלתה המודעות לנזק שנגרם לסביבה מפעולות אלה, ובניית הגשרים האקולוגיים היא אחת הדרכים לצמצום הפגיעות, כדי שגם הדורות הבאים יוכלו ליהנות מהנופים ומהטבע.

פסקה י

טקסט ב

שמירה על הטבע ובריאותו

(מעובד על פי הרב מנחם סליי, **חיתו ארץ**, תשמ"ח, עמ' 37-39)

אחד התחומים שהאקולוגיה (תורת הסביבה) עוסקת בו הוא השמירה על הטבע: על קיום כל סוגי הבריות, החי והצומח וגם הדומם (מקורות המים למשל).

פסקה א

המקור התורני לחיוב השמירה על הטבע לבל יִכָּלָה מִן מַמְיַי הַבְּרִיּוֹת הוא במצוות שילוח הקן, שבה נאסר לקחת את האֵם (הציפור) עם אפרוחיה. רמב"ן מציג את הסיבה לכך: "שלא יתיר הכתוב לעשות השחתה לעקור המין [...] והנה ההורג האם והבנים ביום אחד [...] כאילו יכרית המין ההוא" (פירוש רמב"ן לדברים, כב, ו). גם בספר החינוך מובא "שחפצו ברוך הוא בקיום המין" (ספר החינוך, סימן תקל"ז). המינים והטבע עדים לבריאת העולם ולבוראו, ולהשגחת ה' על בריאותו.

פסקה ב

מקור נוסף לחיוב השמירה על המינים הוא פירוש רמב"ן לפסוק: "וַתּוֹצֵא אֶרֶץ דְּשֵׁא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע לְמִינָהּ, וְעֵץ עֹשֶׂה פְרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ לְמִינָהּ, וִירָא אֱלֹקִים כִּי טוֹב" (בראשית, א, יב). רמב"ן מסביר מהו ה"טוב" שבפסוק זה — "קיום המינים לעד" (רמב"ן, שם).

פסקה ג

/המשך בעמוד 5/

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

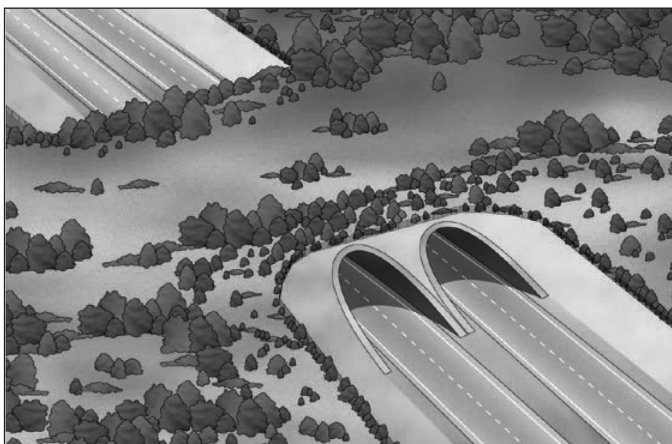
בפרק זה ענה על כל השאלות 1-5.

1. א. (1) כתוב על פי טקסט א מהו גשר אקולוגי. (3 נקודות)

(2) ציין שלוש מטרות בהקמת הגשר האקולוגי בכביש מספר 1. (4 נקודות)

ב. בטקסט ב מצוטט הפסוק מבראשית: "וירא אלקים כי טוב".
הסבר כיצד בניית הגשר האקולוגי מממשת את פירושו של רמב"ן לפסוק זה.
(4 נקודות)

2. לפניך איור של גשר אקולוגי. עיין בו, וענה על הסעיפים שאחריו.

(המקור: ת' אחירון-פרומקין, "קיטוע בתי גידול על ידי תשתיות תחבורה, מדריך לאיתור קונפליקטים ולתכנון פתרונות", החברה הלאומית לדרכים, אוגוסט 2012).

א. כתוב שני פרטים מטקסט א הנראים באיור. (3 נקודות)

ב. מה תורם האיור לטקסט? (3 נקודות)

3. א. תאר שני מקרים על פי טקסט א שבהם בא לידי ביטוי קשר בין בעלי חיים לצמחים.
(4 נקודות)

ב. מהו המבנה הלוגי של טקסט א?
בחר בתשובה הנכונה, ונמק את בחירתך. (4 נקודות)

- רצף כרונולוגי
- בעיה ופתרון
- בעיה והשלכות
- טענה וביסוס

/המשך בעמוד 7/

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

4. א. ועדה בדקה את נושא הפגיעה בבעלי חיים בעקבות סלילת כבישים, והגישה המלצות לתכנון של גשר אקולוגי.

לפניך דוגמה להמלצה כזאת:

יש לצמצם הפרעות הנגרמות מתאורה קבועה ומאורות כלי רכב הנוסעים על הכביש.

נסח שתי המלצות אחרות על פי טקסט א. (4 נקודות)

ב. לפניך קטע מערך אנציקלופדי. קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

אקולוגיה - מדע העוסק ביחסי הגומלין שבין היצורים בטבע: הצומח, החי, האדם ובין סביבתם. האקולוגים חוקרים יחסים אלה ומסיקים מהם מסקנות מעשיות. בימינו נודעת חשיבות רבה לאקולוגיה בשל ההתפתחות המואצת של הטכנולוגיה, המחוללת שינויים רבים בסביבה כגון זיהום האוויר ופגיעה באיכות המים. האקולוגים עוסקים בחיפוש פתרונות מעשיים לבעיות אלה, המחריפות והולכות, ופועלים להגברת המודעות להן ברחבי העולם.

(מעובד על פי רפאל הלפרין, אנציקלופדיה לבית ישראל, ג, תשס"ט, עמ' 159-160)

האם המידע שבקטע זה מועיל לך בהבנת הנושא שקראת עליו בטקסטים א-ב?

נמק את תשובתך. (7 נקודות)

.5

על בעלי חיים וצמחים.

(תוכל להשתמש בעמוד 9 לכתיבת טיוטה.)

[illegible]

/המשך בעמוד 9/

טיוטה

לא לכתוב באזור זה

פרק שני — אוצר המילים והמשמעים; שם המספר ומילות היחס

(26 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 6-10.

אוצר המילים והמשמעים

(21 נקודות)

6. א. עיין בטקסט א, פסקות ג-ד, והעתק שלושה זוגות של מילים מנוגדות.
(המילים יכולות להיות מחלקי דיבור שונים.) (3 נקודות)

- ב. העתק מטקסט ב שתי מילים נרדפות למילה הכחדה, ושתי מילים מנוגדות למילה זו.
(המילים יכולות להיות מחלקי דיבור שונים.) (4 נקודות)

מילים נרדפות להכחדה: מילים מנוגדות להכחדה:

7. לפניך שני טורים. בטור הימני שמונה ביטויים, ובהם פעלים מן השורש ע-ב-ר. הביטויים ממוספרים בספרות 1-8. בטור השמאלי כתובים הפירושים לביטויים שלא כסדרם. התאם בין הביטוי לפירושו: כתוב את המספר של הביטוי מימין לפירוש המתאים לו.
(5 נקודות)

הפירוש

הביטוי

1. העביר על מידותיו	☐	התעלם
2. עבר מן העולם	☐	הגזים
3. עבר בשתיקה על דבר	☐	עיוות את חשיבתו
4. חוק ולא יעבור	☐	חדל להתקיים
5. העביר אותו על דעתו	☐	סלח
6. עבר לפני התיבה	☐	התיישן
7. עבר את הגבול	☐	התפלל כשליח ציבור
8. עבר זמנו	☐	דבר שאין לבטלו

8. א. לפניך רשימה של מילים.
- הקף את המילים מן השדה הסמנטי של **מכשול**. (3 נקודות)
- אבן נגף, מהמורה, מחלף, מלכודת, הכחדה, מפגע
- ב. רצף בתי הגידול של צמחי הבר נקטע באופן **שרירותי** בעקבות הרחבת הכביש.
- (על פי טקסט א, פסקה ב)
- לפניך חמישה משפטים. הקף את המספרים של המשפטים שבהם נכון להשתמש במילה **שרירותי/ת**. (4 נקודות)
- (1) עובד שפוטר טען כי ההחלטה על פיטוריו הייתה _____, ולא נבעה מסיבות מקצועיות.
- (2) כדי למצוא פתרון מתקבל על הדעת לבעיה _____ זו יש צורך בנייתו מעמיק ומקצועי של הנושא.
- (3) רבים טענו כי העלאת המס על הדלק הייתה מהלך _____ ובלתי מוצדק.
- (4) אם נאלצים להעניש ילד, אסור שהעונש יהיה _____. העונש צריך להיות שקול וקשור למעשה שעשה הילד.
- (5) השאלה ה _____ של העיתונאי הביכה את המרואיין.
9. א. "האמיצים שבהם שניסו לחצות את הכביש **שילמו** על כך **בחייהם**".
- (טקסט א, פסקה ב)
- מה פירוש הביטוי "שילמו בחייהם" במשפט זה? (נקודה אחת)
- הקף את התשובה הנכונה.
- החזירו את חוֹבָם
 - מסרו את נפשם
 - נהרגו
 - הצליחו
- ב. "כל המעורבים במיזם הגדול הזה מצפים שה**תקוות** שתלו בו **לא יכזיבו**".
- (טקסט א, פסקה ה)
- מה פירוש הצירוף "התקוות לא יכזיבו" במשפט זה? (נקודה אחת)
- הקף את התשובה הנכונה.
- התקוות יתגשמו
 - התקוות יִיאשו
 - התקוות יתעצמו
 - התקוות יתנפצו

(5 נקודות)

שם המספר ונטיית מילות היחס

10. א. לפניך שני משפטים ובהם מספרים מודגשים. כתוב את המספרים במילים.

(1) בשנת 2010 היה האורך הכולל של הכבישים בישראל **8,136** _____

_____ קילומטרים, אולם השטח שנדרש

בפועל לסלילת הכבישים גדול פי **9** _____ מן השטח של הכביש.

(2) הגשר האקולוגי נבנה מעל כביש מספר **1** _____ העובר בשער הגיא.

ב. לפניך שני משפטים. בכל משפט הקף את הצורה הנכונה של מילת היחס.

(1) אזור שער הגיא הוא מרחב מחיה לאיילות וצבאים, והגשר האקולוגי הוקם

בעבורם / בעבורן.

(2) הוחלט על הקמת גשרים אקולוגיים לאחר שהוכח כי בלעדיהם / בלעדם

לא יוכלו בעלי החיים לעבור מצד לצד.

/המשך בעמוד 13/

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

פרק שלישי — תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה שמונה שאלות: ארבע שאלות מתחום התחביר (שאלות 11-14) וארבע שאלות מתחום מערכת הצורות (שאלות 15-18).
ענה על ארבע שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות או משני התחומים, כרצונך (לכל שאלה — 6 נקודות).

תחביר

11. לפניך חמישה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. בשנה הראשונה לפתיחת הגשר עברו עליו מעט מאוד בעלי חיים, ואילו אחרי עשור עברו עליו בעלי חיים רבים.
- II. הגשר שהוקם מעל כביש 70 תוכנן זמן רב.
- III. החרקים תורמים לרביית הצמחים באמצעות האבקה.
- IV. אירוס הארגמן הוא פרח נדיר.
- V. על הגשר העילי המחבר בין שני צדי הכביש יעברו בעלי חיים בלבד.

- א. (1) העתק את מספרי המשפטים המורכבים. _____
- (2) העתק מכל אחד מן המשפטים המורכבים את הפסוקית שבו. _____

- (3) ציין את התפקיד התחבירי המשותף לפסוקיות שהעתקת. _____

- ב. אחד מן המשפטים הוא משפט איחוי (מאוחד). העתק ממנו את מילת הקישור, וציין את הקשר הלוגי שהיא מבטאת. _____

- ג. (1) העתק את מספרי המשפטים הפשוטים. _____
- (2) העתק מן המשפטים הפשוטים נשוא שְׁמָנִי. _____

- ד. במשפטים I, II, V מודגשת בקו המילה הגשר.
ציין את תפקידה התחבירי בכל אחד מן המשפטים.

משפט I: _____

משפט II: _____

משפט V: _____

12. א.

לפניך שלושה משפטים מורכבים.

I. התאורה בכבישים מזיקה לבעלי החיים הרגילים להבחנה ברורה בין יום ללילה.

II. באזורי מחיה של בעלי חיים הוקמו גדרות סמוך לכבישים סואנים

כדי שבעלי החיים לא ייפגעו מכלי הרכב.

III. החוקרים מקווים שיצירת תנאים טבעיים עבור הדבורים תסייע בשמירה על

האירוסים הנדירים.

העתק מן המשפטים את הפסוקיות, וכתוב את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן.

ב.

לפניך משפט פשוט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

התעלות התת־קרקעיות נועדו לכתחילה לניקוז מִי גשמים.

(1) מהו הקשר הלוגי המובע במשפט? ציין את המילה המביעה קשר זה.

(2) אותו קשר לוגי שציננת בתת־סעיף ב (1) מובע גם באחד מן המשפטים שבסעיף א.

ציין את המספר של המשפט.

(3) לפניך רשימת מילות קישור. הקף את המילה / המילים המביעות את

הקשר הלוגי שציננת בתת־סעיף ב (1).

למען, למרות, אם, לְשֵׁם, עקב

ג.

לפניך משפט מורכב ושתי הצעות לתחימת הפסוקית שבו.

הקף את המספר של התחימה הנכונה, ונמק אותה במושגים תחביריים.

I. בעבר חשבו | שבעלי החיים יעברו בתעלות הניקוז התת־קרקעיות שמתחת לכבישים.

II. בעבר חשבו | שבעלי החיים יעברו בתעלות הניקוז התת־קרקעיות | שמתחת לכבישים.

נימוק:

13. לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. חברת נתיבי ישראל פרסמה דוח מקיף על הפגיעה של תשתיות תחבורה ב**בתי גידול**.

II. סלילת הכביש קוטעת את **בתי הגידול** של חיות הבר, והיא אף פוגעת במרחב המחיה של חרקים.

III. **בית גידול** הוא מקום החיות של בעל חיים מסוים.

IV. הקטיעה של **בתי הגידול** פגעה ביכולת של בעלי חיים להתחמק מטורפים.

א. העתק את מספרי המשפטים, וציין את התפקיד התחבירי של הצירוף "בית גידול" / "בתי גידול" בכל משפט: נושא, נושא, משלים שם (לוואי), משלים פועל.

ב. מבין המשפטים I-IV משפט אחד יוצא דופן מבחינת סוגו התחבירי. העתק את מספרו, וכתוב את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מאוחד).

כתוב את הסוג התחבירי של המשפטים האחרים.

ג. מהו התפקיד התחבירי של המילה "היא" במשפט II ושל המילה "הוא" במשפט III ?

_____ :II "היא" במשפט

_____ :III "הוא" במשפט

ד. לפניך משפט.

מן האפשרויות המוצעות הקף את צורת האוגד המתאימה למשפט.

שמורת האירוסים בצפון השרון $\left\{ \begin{array}{l} \text{הוא} \\ \text{היא} \\ \text{הם} \end{array} \right\}$ מוקד משיכה לחובבי נוף וטבע.

14. א.

לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. מרחב המחיה של חיות הבר נקטע בעקבות סלילת הכביש לירושלים, והן נותקו מבני מינן.

II. הגשר יכוסה באדמה, והצמחייה המקומית תישתל עליו.

(1) העתק ממשפט I מִאֶזְכָּר ל"חיות הבר", וציין את תפקידו התחבירי של המאזכר במשפט.

(2) העתק ממשפט II מאזכר ל"הגשר", וציין את תפקידו התחבירי של המאזכר במשפט.

ב.

לפניך משפט מורכב. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

בניית הגשרים האקולוגיים היא אחת הדרכים לצמצום הפגיעות בטבע, כדי שגם הדורות הבאים ייהנו ממנו.

(1) העתק את הפסוקית שבמשפט, וכתוב את תפקידה התחבירי.

(2) העתק את הנשוא שבמשפט העיקרי ואת הנשוא שבפסוקית.

הנשוא במשפט העיקרי: _____

הנשוא בפסוקית: _____

(3) מה ההבדל בין שני הנשואים שהעתקת מבחינת חלקי הדיבור?

(4) כתוב את התפקיד התחבירי של המילים המודגשות במשפט.

לצמצום: _____

ממנו: _____

מערכת הצורות

15. א. לפניך טבלה, ובה נתונות כמה מילים. השלם את הטבלה.

שם פועל מאותו השורש ומאותו הבניין	השורש	הבניין	שם פעולה מאותו השורש ומאותו הבניין
			הַצָּתָה
לְנַט			
לְהַמְלִיט			
			הָתַר

ב. (1) לפניך זוג פעלים.

יְצַמֵּץ , יִדְרֹךְ

כתוב במה דומים ובמה שונים שני הפעלים מבחינת הגזרה והבניין.

נמק את תשובתך.

(2) כתוב מה תפקיד האות ה"א בכל אחד מן הפעלים שלפניך.

הַבֵּט _____

הִדֵּק _____

(3) כתוב את הבניין ואת הזמן של כל אחד מן הפעלים שלפניך.

יָבֵשׁ _____

יָגֵשׁ _____

16. א. לפניך משפט ובו פועל מודגש.

כל המעורבים במיזם הגדול מקווים שבעלי החיים ינצלו את הגשר שהוקם למענם בהשקעה של מיליונים.

לפניך שתי אפשרויות לניקוד הפועל המודגש במשפט: (1) יִנְצְלוּ (2) יִנְצָלוּ

- קבע את ה**בניין** של כל אחד משני הפעלים המנוקדים.

_____ (1) _____ (2)

- הקף את הצורה המתאימה להקשר במשפט הנתון.

ב. עיין בקטע שלפניך, והעתק ממנו שלושה פעלים סבילים מבניינים שונים.

ליד כל פועל שהעתקת כתוב את בניינו.

את שני צדי הגשר יכסו בכמויות גדולות של עפר. העפר יסופק מן המנהרות שנכרו לקו החדש של הרכבת. רוחבו של הגשר והצמחייה שתישתל עליו יחקו את מרחב המחיה הטבעי של בעלי החיים. בכניסות לגשר יוצבו מכשולים שימנעו מכלי רכב לעבור בו, כי במקום שבו עוברים כלי רכב – בעלי חיים אינם חוצים.

(1) הפועל: _____ הבניין: _____

(2) הפועל: _____ הבניין: _____

(3) הפועל: _____ הבניין: _____

ג. הקף את כל הפעלים שהם מאותה הגזרה של הפועל מְקִישׁ.

הִסְיָקוּ, יִטֵּעַ, נִצְבִּים, מְבַעַ, מְהַגֵּר

17. א. לפניך שמות של כלי תחבורה.

משאית מסוק אופנוע מזחלת טרקטורון
מפלסת מטענית (טנדר) אורון

(1) מיין בטבלה שלפניך את השמות על פי דרך התצורה שלהם.
כתוב את דרך התצורה בראש כל עמודה.

(2) במה שונה המילה טרקטורון משאר המילים בקבוצה שלה?

ב. המילה קלנועית נוצרה בשני שלבים. פרט את שני השלבים בדרך היווצרותה.

ג. לפניך חמש מילים. הקף בהן רק את האות ה"א שהיא אות שורש.

השגה הפיה הסכים התהדרות הרהור

18. א. לפניך ארבעה זוגות של מילים.

בכל זוג כתוב מה ההבדל בין שתי המילים מבחינת המשמעות של המשקל או הצורן הסופי.

- נָדִיר – בָּצִיר
- שְׂכָמָה – עִירָה
- שָׁעוֹן – שְׁאֵלוֹן
- חֲשָׁדוֹן – שְׁדָּחוֹן

ב. לפניך ארבעה שמות.

מִדְעָן צֶלֶם יִדְעָן מִדְרִיךְ

(1) הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה. ציין את דרך התצורה שלו.

(2) ציין את דרך התצורה המשותפת לשמות האחרים.

ג. לפניך ארבעה משפטים, ובהם מודגשים ארבעה שמות שנוצרו בדרך של שורש ומשקל.

- בגלל הפגיעה בבתי הגידול בעלי החיים מתקשים לחמוק מטוֹרְפִים.
- מיני מְכַרְסָּמִים שרגילים לחיות במחילות השתמשו בתעלות הניקוז.
- החוקרים עוקבים אחר הגידול הַמְתִּמֵּד במספר בעלי החיים הנפגעים בכבישים.
- השימוש בחומרי הדברה נגד מְזִיקִים פוגע גם בדבורים.

(1) מה המשותף למשקלים של השמות המודגשים?

(2) איזה מבין השמות המודגשים הוא שם תואר?

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

טיוטה

לא לכתוב באזור זה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"אתך בכל מקום, גם בבגרות.

בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.

بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"